

Evropská konference - krok zpět

Americký senátor Henry M. Jackson prohlásil svým návrhem základem, podle něhož je udělení nejvyšší doložky obchodních výhod Sovětskému svazu vázáno na uvolnění emigrace z SSSR. Prošel také svým realistickým pohledem na Rusko a střízlivým odhadem děláte. Jistě stojí zato seznámit čtenáře s jeho názorem na současnou konferenci na nejvyšší úrovni v Helsinkách. Přinášíme podstatnou část Henry M. Jacksonova prohlášení:

"Jsem doby v mezinárodní diplomacii, kdy by měl prezident Spojených států raději zastat dema. Svou přítomností na helsinském summitu, kde se předstírá, že byl učiněn podstatný krok směrem k větší bezpečnosti v Evropě, svou spoluprací s Brežněvem náš prezident Ford vede na cestě k opravdovému míru nazpět, ne dopředu.

Po tři desetiletí dělali Sověti co mohli, aby od Západu získali uznání svého panství nad východní Evropou, stejně tak jako hledali mezinárodní přijetí faktu, že si přisvojili pobaltské státy. Nyní prezidentův podpis na helsinském dokumentu bude pro sověty zatroubením západu k ústupu od dosavadních zásad. A navíc — v důsledku toho, že se natvrdo na úplatné a konkrétní dohodě o vzájemném a vyrovnaném snížení armád — sovětská vojenská přítomnost ve východní Evropě požívá a nesporně ještě poroste, vojenská přítomnost, jejímž podstatným úkolem je umrtvování lidských, politických a kulturních práv obyvatel této oblasti.

Prohlášení přípravné ženevské konference týkající se

lidských práv a zejména svobodnější výměny lidí a idejí jsou úmyslně formulovány tak nejasně a uhybavě, že vyvolávají pochybnost, zda mchou nebo budou vůbec vážně prováděny.

Fekud vláda Spojených států nedá jasně najevo, že je ochotna plně trvat na provádění opatření o volnější výměně osob a idejí. Ize pochybovat, že v té věci bude vůbec něco učiněno. Neboť jestliže Spojené státy ve své vlastní diplomacii se nezastanou lidských práv, je malá vyhlídka, že vlády, jež vznikly na podkladě potlačování základních práv ve svých zemích, projeví i jen sebecennatnější ochotu vzít prohlášení o lidských právech vážně".

Několik dní před svým odjezdem do Helsink se prezident Ford sešel s americkými představiteli porobecných národů. Byl to v dějinách USA první případ, že prezident Spojených států přijal před důležitým rozhodnutím zástupce etnických skupin. Při té příležitosti Ford ujistil, že nadále platí zásada, že vláda USA neuznává aneři Pobaltských států Sovětským Svazem. I k tomuto má co říci senátor Henry M. Jackson:

MALÝ OSTROV DŮVĚRY

Z New York Times: "Význam spolké mise APOLLA a SOJUZU je především politický. Je pravdou právě tak dnes jako už před lety, kdy se půnové Nixon a Brežněv dohodli na společném projektu, že obě strany si přejí co nejdramatičtější veřejnou demonstraci uvolnění napětí v praxi. Mise je významným krokem vpřed, k větší spolupráci mezi zúčastněnými zeměmi. Je to

však jen malý ostrov důvěry ve velkém zneklidněném oceáně sovětsko-amerických vztahů. Existuje nebezpečí, že by se společná mise SOJUZU a APOLLA mohla stát jakousi potěmkinskou vesnicí ve vesmíru, událostí, která by vyvolala nerealistická očekávání. Rozhodující zkouška v uvolňování napětí se bude konat, alespoň v nejbližší budoucnosti, zde na zemi."

Ve dvacátém pátém čísle tohoto časopisu z 20. června jsme otiskli úvodní článek s titulem "Nová holubice míru", když jsme si všimli, jakou energii Leonid Brežněv vynakládá, aby co nejdříve byla uskutečněna v Helsinkách Evropská mírová konference na nejvyšší úrovni. Proč, nemuseli jsme dlouho přemýšlet, když jsme si uvědomili, že začátek příštího roku rozhodne o dalším pokračování nebo konci politické kariéry dnešního generálního tajemníka sovětské komunistické strany.

Aby v ní mohl pokračovat, bylo jisté, že bude nutné potřebovat konkrétní úspěchy. Nejdůležitějším by tehdy bylo, kdyby se mu podařilo svolání Evropské mírové konference na nejvyšší úrovni a v nejbližší době. Byl si ovšem vědom, že západ bude za souhlas s rychlým svoláním požadovat i ústupky — se vši pravděpodobností asi na úseku větší svobody výměny lidí a myšlenek, a svobody občanů v jednotlivých porobecných státech vůbec.

A poněvadž toto Brežněv o-

"Přes prezidentovo ujištění členů kongresu a představitelů etnických skupin, v prohlášení pana Forda před odletem do Evropy postrádáme dva body, které byly obsaženy v předběžném textu. První bod: Spojené státy nikdy neuznaly včlenění Litvy, Lotyšska a Estonska do Sovětského svazu a neuciní tak ani v Helsinkách. A druhý: Politika Spojených států podporuje touhu obyvatel východní Evropy po svobodě a národní nezávislosti všemi řádnými a mírovými prostředky..."

Můžeme z toho jen usuzovat, že prezident Spojených států byl bud' to zastrášen Brežněvem anebo zbalamucen Kissingerem k tomu, aby ustoupil do zásadního stanoviska USA na národní nezávislost a osobitá práva obyvatel Pobaltských států a východní Evropy."

Dea nekompromisní zastánci realismu v politice vvolnění: senátor Henry M. Jackson a sovětský spisovatel Alexander Solzhenitsyn (vlevo).

choten nebyl dát, hodil jinou, náhradní, ale zdánlivě důležitější, "humánnější" a "mírovější" udičku a čekal — zda se ji Amerika chopí... A dočkal se. Amerika se chytla, Evropská konference v Helsinkách byla nejenom zahájena, ale představitelé třiceti evropských států a Ameriky a Kanady jsou připraveni dokonce dohodu podepsat.

Celý akt se oficiálně jmenuje "Závěrečný akt konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě" — neoficiálně pak je zván "Ersatz-Peace-Treaty," což samo o sobě říká vše. Uskutečnění této konference pokládáme za největší úspěch sovětské diplomacie posledních třiceti let.

Politici představitelé Západu se domnívají, že podpis tohoto tak zvaně bezpečnostního dokumentu je důležitý, jinak by ho jistě nepodepsali — jenom ale budoucnost ukáže, co vlastně sověti tímto aktem sledovali, že by jim šlo opravdu jenom o to, na jakých základech svolání odůvodňovali — o tom máme plně právo pochybovat.

Sovětské komunisty nemají totiž "svůj" svět ani dost

málo pod kontrolou v porovnání s dobou stalinismu, a Moskva má hodně práce držet své soudruhy ze zahraničí v řadě. A protože podle Brežněva má být po konferenci v Helsinkách svolána porada evropských komunistických stran, dají se se vši určitostí očekávat i výhrady některých účastníků této porady k politice Moskvy, což potvrzují i tři nepodařené pokusy o jednotu v komunistickém světě za poslední rok. O tom Brežněv dobře ví a i zde se zdá jisté, že se bude snažit zneužít ve svůj prospěch "úspěšnou" Evropskou mírovou konferenci.

Hlavními nespokojenci jsou komunisté italské, španělské a jugoslávské. Evropská bezpečnostní a mírová konference má být opět svolána na červen roku 1977, kdy má být konstatováno, že usnesení nyní konané konference byla, co se větší svobody, lidskosti atd. týče, splněna. Dva roky tedy bude mít Západ možnost hodnotit sovětskou diplomacii a Moskva pak naopak bude mít čas vymyslet na adresu Západu další diplomatický trik, který bude opět výhradně

(Pokrač. na str. 6)

O ČESKOSLOVENSKU

Ortodoxní soudruzi
o Smrkovském

Nejnovějším svazkem Knihovny Rudého Práva je společné "dílo" autorů Anny Svárovské a Karla Sršně Politik zbavený masky. Paměť nejvulgárnějším způsobem očerňuje jednoho z mužů Jara 1968. Josefa Smrkovského. "Dílo" vycházelo na pokračování v Tribuně — jako reakce na zveřejnění kramářů J. Smrkovského na západě.

Rekonstrukce
Moravského krasu

Přes čtvrt miliónu návštěvníků si už letos prohlédlo zdejší jeskyně. Nákladem půl miliónu korun byla letos rekonstruována osvětlení Kateřinské jeskyně, otevřena byla také pro veřejnost naučná stezka Macocha. Po šestikilometrové trase mohou návštěvníci poznat Kateřinskou jeskyni, Macochu, Kečský spád a Pankovní jeskyni. Putování končí ve Skalním mlýně, kde je také výchozí bod.

Co je to Pito?

"Pito" je název nového bezalkoholického piva — je to první várka zraje ve sklepiš českobudějovického Budvaru. Má barvu, vzhled i chuť normálního piva a mohou jej pít řidiči, pracovníci strojní obsluhy, i ti, kteří hodlají snížit svou tělesnou váhu, pro jeho nízkokalorický obsah. Ještě v letošním roce se má objevit ve spotřebitelské obchodní síti pivovaru Budvar, v motelech, zájezdních restauracích a speciálních prodejnách. Je vyrobeno z klasických vysocí kvalitních pivních surovin, dobře nasyceno kyslíkem uhlíkatým a svou pěnivostí i řízem se plně vyrovná běžně vyráběným typům piva.

Stroje leží lidem

Podle oficiálního československého průzkumu se u nás v průměru využívají elektronické systémy počítačů v průmyslových a jiných podnicích na pouhých a neuvěřitelných padesát procent. O málo lepší je to v servisních výpočetních střediscích, kde procento využití dosahuje sedmdesáti procent.

DUBČEK
V DOMÁCÍM
VĚZENÍ?

Podle zpráv z Bratislavy nebyl Alexander Dubček již delší čas viděn na svém nově přiděleném pracovišti a na ulici. Tři tajní, kteří hlídali před jeho domem také náhle zmizeli. Z toho jsou vyvozovány závěry, že Dubček byl nuceně odvezen na neznámé místo a zde je držen pod policejním dohledem. Nemusí být rovněž vyloučeno domněnka, že se Husákův režim ve vhodné chvíli a příznivé mezinárodní situaci přece jen odhodlá Dubčka ze země vypovědět.

Letní škola

slovanských jazyků pro profesory, vysokoškolské učitele, lektory, překladatele a studenty byla zahájena v Praze a Brně. Potrvá celý srpen. Sjezd se na ní stípejdíste ze tříadvaceti zemí a zdokonalují se tu v češtině nebo kterémkoliv jiném slovanském jazyku podle vlastního výběru.

Světový unikát

Skláři z Rapetina vyrábějí jako první na světě osvětlovací sklo z masivního opálu na automatické lince. Proti klasickému způsobu byla výroba zvýšena až desetinásobně. Letos vyprodukuje zavod na tři miliony kusů těchto osvětlovacích těles.

Nová práce Stanislava
Barabáše

Slovenský režisér Stanislav Barabáš (51 let), žijící dnes v emigraci v Hamburku připravuje pro bavorskou televizi portrét o belgickém grafiku, návrháři a výtvarníkovi Guy Peellaertovi, proslaveného vydáním nostalgického lexikonu "Rock Dreams", který vzápětí po vydání dosáhl půlmiliónového nákladu.

Setkání jaderných
odborníků

z deseti zemí s vyspělým jaderným programem se konalo v Brně. Jednali o otázkách národních systémů kontroly a evidence jaderných materiálů. Setkání navazovalo na jednání v Tokiu v roce 1973.

Vyhrazeno pro lišáky

Před rokem byla v Praze na Starém Městě zřízena zatím nejrozsáhlejší z regulačních dopravních opatření doporučených populárním projektem R. "zóna kontroly parkování". V podstatě znamená, že kromě zásohovacích vozů a vozidel služeb, dále aut, jež mají povolení národního výboru a konečně těch, která zastaví na hlídce parkovištích, přišly ostatní automobily o právo zbytečně se zdržovat na ploše vymezené právním břechem Vltavy a třídami Revoluční, Příkopu a Národní.

Obyvatelé nejstarší pražské čtvrti "zónu" přivítali. Zbavili se totiž jednou provždy stovek aut, která projížděla okyky, pro moderní dopravu se nehodícími ulicemi a hledala, kde by zaparkovala. Ubylo prachu, hluku, dopravních neohod a nervozity. Řidiči a majitelé automobilů se rozdělili do dvou velkých skupin. Prvá, bydlící na Starém Městě, neměla námitek, i když nyní každý musí platit ročně 300 Kčs, ale zato se mu dostalo možnosti parkovat poblíž svého bydliště.

Druhá skupina, dojíždějící do centra buď pravidelně nebo často, přijala "zónu" s pochopitelnou nevolí. Nastala starost, "kam s ním?" Přesto se část řidičů nařizování podřídila, část se ale rozhodla je nerespektovat a vzala si za úkol vymýšlet protiopatření, jak na "orgány" vyrazit.

A tak zóna nezóna, na Starém Městě se volně parkuje jakoby se nechuměllo, dál, jen snad ne v tak velkém rozsahu jako dřív. Motoristé za poměrně krátkou dobu "vypetrachovali", kde ujdou pozorností kontrolujících orgánů. Jedním z takových asyly je Týnský dvůr (Ungelt), kde den co den odpočívá na třicet pražských a mimopražských vozů.

Majitelé motorových vozidel či jen jejich řidiči spoléhají v neposlední řadě na jistou benevolenci, když svá auta maskují nejrůznějšími tabulkami. Lidem například vrtá hlavou, kde se, od jisté doby, vzalo tolik pohotovostních vozů Středočeských plynáren. Někdy jich stává v Havlíčské ul. v nehybné "pohotovosti" i osm. Oblíbenou a častou tabulkou je ZÁSOBOVÁNÍ. Osobní vozy, stojící nehnuté celé dny u chodníku, "zásobují" ŘEMPO, TU-

ZEX, TESLA, BASAR a jiné instituce. Jiní řidiči, kteří podobné možnosti nemají, používají tabulek PORUCHA, PŘÍJÍDU HNED, PŘEVOZ NEMOCNÉ OSOBY, TĚHOTNÁ MANŽELKA, ZAVOLANA, ODTAHOVÁ SLUŽBA a j., nebo cedule POVOLENO podle vymyšleného paragrafu a neexistující vyhlášky. Někdy toto POVOLENO se vztahovalo na Pardubice nebo Liberec, mělo-li již skutečnou úřední platnost.

Jak vidno, "zóna kontroly parkování" má své notorické problémy. Vyskytly se návrhy, aby pokuty za neoprávněné parkování se zdvojnásobily. Ale ani to by nebylo účinné. Roční existence zóny stála neukázněné řidiče přes 750 tisíc korun. Mnohým se podařilo nepozorovaně zmizet. A kdo přece jen objevil za stěračem "předvolání", může docela klidně předstírat, že papírek nenašel, mohl jej přece odfonknout větěrek či rozmořit dešť.

Dovoľme si příkladek. Občan zaparkuje vůz na Starém Městě. Odpoledne se k němu pln nedočkavosti vrací a už zdálky vidí za stěračem "Předvolání". Co udělá ukázněný občan? Opatrně se roz-

hlédne, není-li nablízku povědomý stejnotroj. V pádu-li že ano, vyplatí se chvílku předstírat nemajitele. Poodejde-li, občan klidně nasedne do auta a odjede, odstraní před tím lísteček do kapsy. Na Bezpečnosti čekají, že se pachatel do tří dnů dostaví. Pachatel se nedostaví. I začnou podle SPZ vozu zjišťovat, jak se provinilec jmenuje a kde bydlí a vyplní důraznější pozvánku — kterou spolu s navrácenou poškou na zjištěnou totožnost. Jenže poštovní doručovatelce se nechce čekat na pachatele, jelikož je v zaměstnání, hodí proto pozvánku i s navrácenou do kaslíku. Občan se zaručuje a zaslané pečlivě zničí. Za čas se hra opakuje, pak dojde dokonce k doručení rozhodnutí o pokutě, kterou by měl dotčený občan zaplatit přiloženou složenkou. A národní výbor, i ten se pomalu ale jistě do historie zamotává, začne prostřednictvím VB pátrat, kde občan pracuje, protože by se rád domluvil se zaměstnavatelem, jak obecný dluh z občana vypátrat. Dochází k další korespondenci — a bez zjevného výsledku.

Představme si, že by orgánové VB denně dali za stěračem (Pokrač. na str. 6)

Sdělení redakce a administrace

Vzhledem k lepšímu zabezpečení dodávání Amerických listů rozhodlo se vydavatelství v New Yorku přenést evropskou redakci a expedici AL do Frankfurtu nad Mohanem. V budoucnosti budou AL vycházet pod norfým názvem EL — Evropské listy jako evropská mutace Amerických listů. Veškerou korespondenci v Evropě a také platby za EL je možno okamžitě převádět na užte uvedenou poštovní schránku a konto.

Nová evropská adresa: FK, D-6 Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0251. Platit můžete:

- bankovním převodem v Německu nebo z ciziny na adresu: Frankfurter Kurier, Konto Nr. 61 00 220, Commerzbank, 6 Frankfurt/M. 90, Gräfrur, 35. Připsat účel platby: EL
 - červenou poštovní poukázku (z ciziny mezinárodní) na adresu: FK, 6 Elm 70, Postfach 70 0251 s udáním poštovního šekového konta, tedy: Postscheckkonto 3281 90 — 603, Postscheckamt Frankfurt.
 - v Německé spolkové republice lze už platit zelenou složenkou "Zahlungsbefehl" (jistou obdržíte zdarma na každém pošt. úřadě) a vyplněte ve všech dílech; nezapomeňte účel platby: EL na číslo Postscheckkonta 3281 90-603, Postscheckamt Frankfurt/M. a adresu FK, 6 Elm 70, Postfach 70 0251.
 - ve Švýcarsku můžete zatím platit odesláním poštovní poukázky na konto 80 — 898 s udáním "Z. G. Americké listy"
 - převodem z banky na: Schweizerischer Bankverein, Fil. O. bestras, 8033 Zürich s poznámkou "Z. G. Americké listy P5-622-890".
- Roční předplatné (52 čísel) činí v Německé spolkové republice DM 46, pololetně DM 23, čtvrtletně DM 11,50.
ve Švýcarsku ročně SFr. 50,00, pololetně SFr. 25,00, čtvrtletně SFr. 13,00
v jiných zemích v příslušném přepočtu v jiné měně

AMERICKÉ LISTY, evropské vydání — EL. Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 293 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nový žládný rukopis se nevrací — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50,00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Edition for Europe — EL. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 293 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50,00 or equivalent.

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU?
ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenátem Amerických Listů.

Zde odstříháte a zašlete na adresu:

EVROPSKÉ LISTY,
FK, D-6, Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0251
Přikládají se za odběratele "Evropských Listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50,00, pololetní S. Fr. 25,00, čtvrtletní S. Fr. 13,00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i šekem nebo money order.

Jméno:
Adresa:

PŘEKONAT HITLERA

Ferdinand Peroutka

II.

Dostojevský jednou řekl, že neexistuje Velký Satan, ale vyskytují se malí d'abliei s rýmou. V této naší době teror není dílem jednoho Velikána, nýbrž byl, jaksi, zdemokratizován, rozptýlen na značný počet jedinců, kteří zdvihají hlavu. Jak je s titanismem? Adolf Hitler momentálně zastupoval titanismus a bude tak pamatován. Také Stalin. Ale s jedincovým titánstvím představením zdá se být konec. V sovětech to bylo zkroceno a nahrazeno kolektivním vedením, které dává dobrý pozor, aby jeden nepřilhl nevynikl nad druhého. Režim nepřestává být velikašský, ale jedinci nejsou. S titánstvím sovětští politikové udělali nejhorší zkušenosti. Nenávidí vzpomínku, jak se museli kofit, aby přežili. Vzpomínal Chruščov: "Kdyby Stalin byl mi řekl, tanči, byl bych tančil". Po Stalinovi Chruščov vystoupil do popředí, byl talentovaný, velké myšlenky ho napadaly, a nečekal vždy, až budou ostatními schváleny. To trvalo nějakou chvíli. Pak Chruščov odjel na dovolenou na Krym, dostal tam vzkaz, že se nemusí brzy vracet, že za své nepřítomnosti byl sesazen. Kolegové v Politbyru ho podezírali ze zbytků titánství. Na druhé straně světa, v demokracii, ovšem není prostředků pro vzrůst Titána. Jak demokratický řád dovoluje, zde projevuje se příliš mnoho individuálních citůžádostí, než aby mohla vzniknout pokornost k jednomu člověku. Někdy ani normální účta nevzniká. Protikladné názory svobodně se střetávají. Kandidátů na každý úřad i na každé renomé je přespočet, a mají všechnu svobodu kritiky spravedlivé i nespravedlivé. Zde titánství by sklídilo posměch. Přesto, v koutech, jako odpadků, všelicos se děje. Hitler a Stalin zasadili nezhojené ještě rány morálce, když nade vše, nad všechna přikázání, nad starý pojem hříchu postavili pravidla jedné dobovatelské skupiny, již je vše dovoleno. Dostojevského Raskolnikov chvěl se hrůzou, když sekerou zabíjel starou lichvářku. Jeho hrůza vymřela v některých myslích. Nynější požadem člověk cítí se zcela svobodně vzdáleným příjímáním Hitlera a Stalina. Titánkové se sekerou, revolverem, bombou vznikají, skoro se rojí. Titanismus má dveře na několik stran. Může se také projevat jako potěšení z jedovaté, neomezené fyzické moci nad člověkem. Letadlo je uneseno, dvacet, padesát, sto zděšených pasažérů upírá oči na člověka, který stojí před nimi a poroučí to či ono. Je tu přítomno titánství? Jak by ne-

bylo. Čistá titánská scéna byla nastolena. Dvacet, padesát, sto lidí cítí, že jeden člověk má nad nimi tolik moci jako osud a představuje vše, na čem v této chvíli, vysoko nad zemí, záleží. A on? Jak zatraceně dobře on si je toho vědom. Dlouho se mu toho chtělo, a nyní to vychutnává. Nebo v noci, v tmavé ulici je přepaden osamělý člověk, vydá peníze, jak mu je poručeno, a má sklon pokládat to za vyřízení. Ale lupič neodchází, otáčí a praví: "Snad tě přece zabiju." A někdy zabije. Mezi jinými jeden z nejvýznamnějších členů amerického senátu začal takový dialog a zůstal ležet s kulkou v prsou. Jaký to rozčarující pocit: nezachceli se mi, nezabiju, zachceli se mi, zabiju. Nebo plížící se individuum klade bombu do mnohopatrového domu, plného úřadů a úředníků. Jiné individuum zapaluje předpokoj do restaurace, v níž obědvá mnoho lidí. Hoříci předpokoj je jediný východ. Není ani možno, aby to nebo ono individuum tak jednalo bez pocitu, že získalo velkou, nesmírnou moc nad lidmi a nad státem.

T. G. Masaryk předčil — aniž by to bylo zvláště uznáno a vzpomínáno — mnohé myslitele své doby předpovědi, že, povolí-li vazba společností, dostaví se Titán nebo titánkové. Masaryk — syn svého věku — viděl hlavní vazbu společnosti v náboženství. Neodbytná, vracející se a málo zodpovědná otázka je: jestliže vliv náboženství oslabne, jaká je, jaká bude vazba moderní společnosti?

Byli, kdo dlouho se zdráhali obávat se Hitlera, poněvadž vyšel z nižších vrstev, o nichž předpokládali, že se v nich nerodí výjimečné schopnosti. A několik let jeho života dávalo právo říci, že se vynořil z podzemí. Co velkého by odtamtud mohlo vzejít? To však byl pozoruhodně nedbalý pohled na skutečnost. Muži, kteří otiřali dvacátým stoletím, vesměs vyšli z nižších vrstev, víc méně z podsvětí nebo dlouho vedli bohémský život. Lenin hrával šachy v curyšských kavárnách, Stalin byl místní gruzinský terorista, Mussolini malý redaktor. K tomu, ovšem, Hitler se svým nepořádným životem. Převaha, akce, pohyb byly ne v původu a způsobu života, nýbrž na straně vůle. Ve svém asketickém podzemním útulku Hitler maloval velké obrazy na stěnu své představitosti, rozpaloval titánský sen zvláštní energií.

Vraťme se zase k jeho čtení. Jeho životopisci se nemohou dohodnout, zda četl Spenglerův "Úpadek západu". Snad ani nemusí číst tak velký počet stránek.

Chytl některé ideje ze vzduchu. Slovo dekadence také se vznášelo nad stoly ve vídeňských kavárnách, dosti četní čili mladí lidé je zaslechli a ihned si přáli být také dekadenty. Hitler šel vlastní, jedinečnou cestou.

Vedle té zánady, jak a odkud do něho vstoupila bezmezná brutalita, existuje druhá zánada, druhé přišelí jeho osobnosti. Býval i směšný, ale jakýsi duševní mechanismus v něm pracoval a přeměňoval myšlenky jednou pojaté, at' jakékoli, v neobyčejnou sílu a energii. V některých lidech myšlenky se jen třepetají. V Hitlerovi se stávaly kladivem. Pojal myšlenku, že západ je dekadentní, a dospěl s ní daleko, jak je z událostí známo. Nezkoumejme, jak dalece měl pravdu o dekadenci. Na západě bylo nesmírně mnoho čilosti a podnikavosti, co hlavního svět měl, dostával ze západní Evropy. Ale určitý úpadek politické vůle západu byl rozeznatelný. V tomto kloubu Hitler nasadil páku.

Tu — v mezích své uzavřené mysli — Hitler dospěl k vrcholu svého politického filosofování: západní Evropa ochabuje, kdo se jí má zmocnit? Rusko nebo Německo? Nelze vyložit, že — opět v mezích své uzavřené mysli — se pokládal za ochránce západních hodnot. Sovětské Rusko přepadl s většimi starostmi než před tím západní Evropu. Předvídal, že tu se utká medvěd s medvědem.

Věřil v sílu ideologie. Za ruskými hranicemi vládli muži, kteří také měli ideologii. Západní člověk bývá nakloněn vidět v ideologii spíše pouto než podnět, a na západě byly napsány skoro radostné články s titulem "Konec ideologie". V Německu, jak jsme slyšeli, kněz začal učit, že člověk nemá mít žádné zásady, že mít je je skoro nemorální. Jako tak často. Hitler myslel na armádu. Společal, že ideologicky indoktrinovaný voják bude lepší, statečnější, než takový, kterému nebylo dostatečně řečeno, proč má bojovat. Vskutku jeho indoktrinovaný voják byl po několik let nejlepší na světě, a spoléhaje na něj, Hitler se pouštěl do téměř neuvěřitelných podniků.

Když nastoupil k vládě, bylo dogmatem německého generálního štábu, že Německo už nikdy nesmí vést válku na dvou frontách, na západní i na východní. Hitler vzal na sebe tento hazard, když snadně vítězství na západě ho svedlo a posílilo ve víře v možnosti německého vojáka. Řekl, že vítězství ve Francii dalo mu "pocit intimní harmonie s věcmi, jak jsou". Věřil, že filosofuje lépe než západ, když přikládá nejvyšší důležitost ideologii. Jde-li o

Z německého tisku . . .

TAJNÝ DOKUMENT

Deutsche Zeitung (Christ und Welt) uveřejnila s krátkou předmluvou Ory Filija tajný dokument schválený KSČ v dubnu t. r., jak ideologicky bojovat proti církvi a víře na slovenské Oravě. V dokumentu se zdůrazňuje nutnost ateistické výchovy v této oblasti, kde je nejvíce rozšířena nematematická ideologie. Zvláštnímu důku mají být vystaveni především intelektuálové, neboť důležití nejsou na dobrodružnosti státu a zaměstnavatelé tak závislí. Pro intelektuály, kteří nevyznávají národní ideologii je nutné zříditi zvláštní stranické kursy s přednáškami o vědeckém ateismu. Rovněž bude třeba redukovat početné návštěvy náboženské výchovy u mládeže a velký zájem u maturování o studium theologie. Zvláštní přesvědčovací úloha připadne učitelům a vychovatelům. Odbory mají za úkol přesvědčovat a odvracet od víry zejména ženy. Metody vidí dokument především ve včtuřkách, v propašování z práce nebo přefazení na nezalimavou a špatně placenou práci. Ani zdravotnictví nezůstane ušetřeno ateistického boje. Věřící dívky posíl studovat zdravotní školy nebo medicínské fakulty. Zvláště je třeba pozorovat ženské lékařky a zdravotní sestry v nemocnicích a porodnicích. Nejdůležitějším úkolem strany je totální a definitivní likvidace náboženství a každé jiné, nevědecké a marxism-leninismu nepřátelské ideologie. 85% obyvatel Oravska je "v zajetí reliózních představ." Zlikvidování tohoto vlivu se musí díti i porozorování kněží z katolických klášter. Nejschopnější a nadané kněze je třeba dostat pryč z duchovní služby. Zvláště důležité je štěpení klámsu pomocí kněžské a státu oddané organizace Pacem in terris. Podobně jako proti katolíkům je třeba zasahovat i proti evangelické církvi. Činnost církve se musí omezit na kostely a kněze. Nebezpečné jsou kontakty při bohoslužbách. Dosavadní opatření strany nemělo podstatné úspěchy. V nejbližší budoucnosti je nutné zasahovat tvrději a cílevědoměji. Než se obět' vzpamatuje z prvé rány, musí přijít rychle další. Cíleat kampaně musí být rozšířeny počtem ačistiů z 13% na 25% do konce roku 1976. V školním roce 1974/75 musí být počet dětí navštěvujících náboženskou výchovu o 50% nižší. Zodpovědní jsou ředitelé škol, předstodové stranických organizací, odbory a třídní učitelé. Boj proti náboženství musí být rozšířen na závody, školy a úřady. Ti, co stále ještě navštěvují kostely, je třeba přesvědčit o výstupu z církve, úředníky a zaměstnance ve vyšším postavení, kteří nechápou vedoucí postavení strany je nutné propustit. Jejich děti, pokud nebyly vychovány v socialistickém duchu, je rovněž třeba vzít ze středních a vysokých škol. V propagandě proti církvi musíme bez jakéhokoli ohledu odhalovat metody diversioni a nepřátelské propagandy i jejího účinku. Končí se v dokumentu pro Oravu.

to, jak překonat Hitlera, jeho rozmach, můžeme asi usoudit, že skepsis k ideologii nebyl překonán. Když se ještě domníval, že triumfuje, ale obtíže v Rusku, menší jeho porážky, se už objevovaly, vykládal: "Bylo pro nás snadné, na hlavu porazit buržoasní státy, které ve srovnání s námi jsou méněcenné. Země s ideologií jsou silnější. Ale v Rusku jsme se potkali s nepřítelem, který také má ideologii". Zde skončilo Hitlerovo válečné umění a věděl to. Po bitvě u Stalingradu jeho věrný Goebbels si zapsal do deníku: "Fuhrer nyní praví, že je unaven životem, a myšlenka na smrt nemá pro něho žádnou hrůzu". Hitler byl poražen a poručil, aby po něm fyzicky nic nezbylo. Nalili na něj stovacet litrů benzínu a zapálili. Jak ještě jinak byl překonán? Byl terorista. Zmizel se světa teror zároveň s ním? Usoudili jsme, že nemůžeme tak říci, odporovalo by to ve-

leznámým faktům. "Hitler v nás" řádí. Myšlenka terorismu uvázla v myslích, a individuální teror je častější a krutější než kdy dříve. Hitler nesnesitelně, absurdně zpolitisoval myšlení. Bylo myšlení vráceno do normalnosti? Spousty nových vzdělanců byly vychovány, ale je myšlení v této době nejlepší nebo nejhorší? University hývají obléhání a nuceny, aby povolily politice. Jsou spřisovatelé, kteří vyznávají, že mezi literaturou a politikou nevidí rozdíl. Jsou filosofové, kteří stejně zacházejí s filosofií. At' se na to kdo jakkoli chce dívat, zpolitisované myšlení je tradice Hitlerova. A myšlení je omíláno ještě s jiné strany. Sovětští komunisté nemilosrdně vyžadují, aby myšlení do nejmenších detailů bylo zpolitisoováno. Nemohou se jen rozhodnout, mají-li to, co chtějí, nazývat objektivní stranickostí nebo stranickou objektivností. (Dokončíme).

Ferdinand Peroutka: BUDOVÁNÍ STÁTU

se právě expeduje

Objednávám výtisků I. svazku (celkem 5 svazků) díla Ferdinanda Peroutky Budování státu.
Přikládám šek (money order) na dolarů.
Jméno
Adresa
Podpis

Cena jednotlivých svazků \$6.20 včetně pošt.
Cena všech pěti svazků \$26.00 včetně pošt

Z ČINNOSTI EHS

Nejvyšší představitelé vlád devíti členských států Evropského hospodářského společenství měli v Bruselu dvou denní schůzku. Diskutovali o palčivých politických otázkách společenství, které se nepodařilo vyřešit na nižší úrovni. V konferenční místnosti byli pouze šéfové vlád, každý s dvěma poradci; na pětset novinářů v přízemí bylo odkázáno na občasně poznámky členů jednotlivých delegací.

Nový vrcholný orgán EHS zasedal v tomto složení po druhé: první schůzka byla v Irsku. Hlavním městem Dublinu. Letošní třetí schůzka bude koncem roku v Itálii, která má nyní v orgánech Společenství funkci předsedy. I na schůzce v Itálii se budou nejvyšší představitelé přednostně zabývat situací ve Společenství a jeho bu-

Mezinárodní přehled

a prezident Ceaușescu se zároveň zaručují, že nové ceny nezpůsobí dramatické zvýšení celkové cenové hladiny: stranický deník Scinteia naopak tvrdí, že ceny ve srovnání s loňskem stoupnou pouze o jedno procento. Za těchto okolností znamená přídavek k platu zvýšení životní úrovně — konstatuje stranický list. Zboží, jehož ceny byly nyní upraveny, je možno rozdělit do dvou kategorií: do první patří předměty, které nebyly vyrobeny ani z dovážené ropy ani z dovážených surovin — například dřevo a stavební materiál. Do druhé kategorie pak kromě předmětů vyráběných z dovážených surovin, patří také tak zvané luxusní předměty: ale také kožené boty, bavlněné ponožky a spodní prádlo.

Kombinace zvyšování cen se zvyšováním mezd a platů je praxe, k níž se v Rumunsku uchýlovali už dříve, naposledy v červenci 1973. Opatření, k nimž v Rumunsku dochází, mají za účel zlepšit situaci národního hospodářství; vláda doposud neohlásila rozsáhlý program pomoci postiženému obyvatelstvu a přichází mu nepřímo na pomoc okamžitým zvýšením jeho kupní síly. Rumunští spotřebitelé mají možnost utratit v druhé polovině roku 680 milionů lei navíc. Peníze jistě přijdou vhod zejména zemědělcům ze zatopených oblastí. Do Bukurešti už také přiletěla delegace Mezinárodního červeného kříže: pomoc ze zahraničí ovšem nemůže vyřešit sama o sobě všechny stávající problémy.

POČASÍ A POLITIKA

Politice se dnes už zřejmě nelze vyhnout ani rozprávkou o počasí. Pronikla i tam, jak nasvědčuje smlouva, právě projednávaná mezi Spojenými státy a Sovětským svazem, podle níž by se obě země zavázaly neuzívat umělé vyvolaných dešťů, hurikánů, povodní a zemětřesení pro válečné účely. Ta dohoda má být oficiálně uzavřena na podzim. Sověti si ji přejí, protože mají dojem, že Američané už tu a tam něco takového dokážou teď; a v budoucnu možná víc.

Jde zatím hlavně o dělání deště. Jenže Američané sami by patrně zatím nemohli stoprocentně dokázat, že to dokázali, i když je teď už několik případů, kdy se to velmi pravděpodobně povedlo — a ve velkém měřítku. Například v roce 1971 na Floridě. Národní oceánická a atmosférická administrace, která se těmito experimenty zabývá, tam provedla svůj zatím největší pokus toho druhu a zdvojnásobila objem dešťové vody na ploše čtyř tisíc osmi set čtverečních mil. Letadla osévala mraky krystalky sloučeniny stříbra a jodu, ale pomáhaly i elektro-

nické počítače. Ty předpovídaly, které mraky jsou nejvhodnější k osévání. Pokus prospěl floridským ovocnářským a zelinářským okolkům. Hodnota jejich výnosu vzrostla o 5 milionů dolarů.

Naopak však pokus jistě kalifornské elektrárny vyvolat dešť nad jejími údolními přehradami byl patrně až příliš úspěšný: způsobil zátopu v celém okolí. Jak praví australský pionýr těch pokusů E. J. Smith: "Abyste to mohli zkusit, musíte už mít na nebi mraky". A protože mraky už na nebi při pokusu jsou, říká jeden americký teoretik počasí, nelze ani teď s jistotou tvrdit, že by bylo nepravděpodobné tak jako tak. Proto je dosud sporné, zdali americká letadla vskutku způsobila umělé deště na Ho Chi Minhově stezce ve Vietnamu. Jisté je, že tam v údobí mezi rokem 1967 a 72 americká letadla osévala mraky sloučeninami stříbra a jodu; a jisté je, že průměrný objem dešťové vody tam v tom údobí vzrostl o 30%. Sověti však nechťají nic riskovat a tak naléhají na smlouvu o počasí.

VARŠAVA — LONDÝN

Velká Británie a Polsko podepsaly desetibodovou deklaraci o vzájemných vztazích. Varšava v tomto ohledu hraje mezi ostatními východoevropskými komunistickými zeměmi zvláštní úlohu. Podobné deklarace totiž už podepsala se Spojenými státy, Belgií, Francií a Švédskem. Shrnuje zásady, podle kterých chtějí obě strany v budoucnu řídit vzájemné styky. V deklaraci se hovoří o nevmešování do záležitostí druhého, o respektování hranic a o lidských právech. Praxe časem prověří jeden bod za druhým. Britský Times píše, že velkým, ne-li rozhodujícím činitelem, který podepsání deklarace umožnil, byla skutečnost, že Polsko a Velká Británie úspěšně rozšiřují oboustranné obchodní styky; Polsko je největším východoevropským dovozcem britského zboží.

Další rozvoj vztahů mezi Východem a Západem záleží podstatným dílem na tom, jak rychle se bude měnit Sovětský svaz. Jak rychle se mu podaří překonat nedůvěru k okolnímu světu a jak rychle dokáže zmodernizovat svůj politický systém a zliberalizovat své názory. Západní země mají jen omezenou možnost jak přivodit tyto změny, jak je urychlit. Větší vliv mají vyspělé východoevropské země, které udržují osobní kontakty, rozvíjejí styky pomocí svých organizací a mohou vyvíjet různý nátlak. V tomto smyslu je východní Evropa mostem, po němž se v obou směrech může ubírat další

uvolňování — dodává Times. Britská labouristická strana je rozdělena v otázce, do jaké míry mají být pěstovány kontakty s východoevropskými komunistickými stranami. Vedení strany o tom vede diskusi, která až dosud držena v tajnosti, pronikla zčásti do tisku. Hlavní spor tvoří nyní otázka, zda mají být východoněmečtí komunisté letos pozváni jako pozorovatelé na konferenci labouristické strany. Výbor pro mezinárodní otázky si není jistý, zda by v tom případě neměly být pozvány také další delegace — rumunská a jugoslávská. Labouristická strana by si přála zahájit novou fázi ve stycích s komunistickými stranami ve východní Evropě — a to na základě realismu. Levé křídlo strany vedené skupinou kolem časopisu Tribune si kontakty s východoevropskými komunisty přeje. Jeho šéf Mikardo už byl hostem na sjezdech v Belehradě a Bukurešti. Uminěné křídlo, vedené ministrem zahraničí Callaghanem si přeje nejdříve intenzivní vnitrostranickou diskusi.

POSLANCI ROVNĚŽ NEŽÁDOUCÍ

Rozruch a protesty u západo-německé vládní opozice křesťansko-demokratické unie CDU způsobil svévolný a v podstatě směšný akt česko-

slovenských úřadů, kterým se právě v době ženevských jednání a konference v Helsinkách zesměšňují před celým světem. Zatímco Brežněv zdůraznil Brandtovi při jeho moskevské návštěvě, že s Berlínem nebudou problémy, ukazuje nový československý případ zřejmě pod stálým vlivem východoněmeckých dogmatiků přesně opačný trend. Berlínský poslanec CDU Gerhard Kunz chtěl cestovat do Prahy a informovat se na oficiálních místech o stavu německo-československých vztahů. Kunz je ve spolkovém sněmu členem právního výboru a zabývá se také otázkami občanského práva. Opoziční frakce CDU/CSU dostala z Prahy signál, že tam mají zájem o rozhovory. Loni našli dva poslanci frakce v Praze někoho k oficiálním jednáním. Poslanec Kunz byl na hranicích vykázán zpět a odmítnuto mu vízum do jeho diplomatického pasu.

OPĚT ZBRANĚ Z ČSSR

Jako už tolikrát v minulosti byly opět v Mnichově nalezeny čs. automatické revolvery v počtu 333 kusů a v celkové ceně 113 000 marek.

Byly určeny pro mnichovské podsvětí a propašování přes Rakousko. Zbraně stejné značky byly nedávno pašovány do Bavorska letecky přímo z čs. továrny. Nákupní cena je 80 marek, na černém trhu se prodávají za 350 marek.

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.75% přinese 8.17%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na šest roků

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplatíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a připlácujeme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$40.000.00 vládní pojišťovnou Federal Savings and Loan Insurance Corporation ve Washingtoně.

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

65 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021
aneb

2636 CENTRAL PARK AVE

Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10516

and

590 EAST 187 STREET

Bronx, New York 10458

Kdo škrabe lva na břicho

Pod tímto názvem uveřejnil Süddeutsche Zeitung článek, který by měl být výstrahou pro každého uprchlíka z východoevropské země zjištěho v cizině na asylový pas. Ale ani státní příslušnost jiného státu nedává plně záruky — pokud není starší data a zároveň doprovázena zbavením čs. občanství, jehož ovšem Československo využívá k finančnímu i politickému vydírání nebo jednoduše odmítá.

Pro 29-letého bulharského uprchlíka Veselina Kosovského byla svoboda na Západě jen krátkého trvání. Kosovský, mistr ve vzpírání, měl Bulharsko zastupovat na mnichovské Olympiádě, ale pak z politických důvodů (bratr žije v Mnichově) nesměl odcestovat. Za dobrodružných okolností se mu v roce 1973 podařil útek do NSR, kde požádal o azyl. 5. června letošního roku volala jeho matka ze Sofie synovi Radoslavovi do Mnichova — jenž zde pracuje jako inženýr v jaderné technice, že Veselin je opět v Sofii, ve vyšetřovací vazbě a nervově plně vyčerpán.

Bratr Radoslav se pustil do pátrání, aby se dověděl, co se vlastně přihodilo. Ve svých dopisech na spolkové úřady vyslovil podezření, že Veselin byl unesen bulharskou tajnou policií nazpět. Nebylo by to poprvé. Bulharská bezpečnost unesla na podzim 1974 59-letého žurnalistu Borise Arsov Iljova z Kodaně, který byl později odsouzen na 15 let žaláře. Bulharský tisk neskrblil pochvalami na adresu "odvážné" bezpečnosti. Arsov měl už za sebou dvacet let vězení v Bulharsku a po propuštění se mu po roce 1969 podařil útek. Na Západě se pokoušel o spojení znepřátelených exilových bulharských skupin. V listopadu 1972 unesli Bulhář z Vídně Sejkho Srednoridského (40 let), rovněž politického uprchlíka.

Veselin Kosovský nebyl však unesen, jak nasvědčují výsledky dosavadního pátrání. Jeho návrat do Sofie lze přičíst naprosté neinformovanosti uprchlíků. Kosovský totiž obdržel jako každý uprchlík asylový cestovní pas podle zenevské konvence a pak se lehkomyšlně domníval, že se mu už nic nemůže stát a má zaručenu plnou ochranu NSR. A tak se mezi březnem 1974 a květnem 1975 vydává dokonce několikrát na cestu do východního Berlína za svou východoněmeckou přítelkyní. V květnu zasáhla státní bezpečnost NDR a vydala jej po zatčení bulharským úřadům.

Jeho domněnka o ochraně ze strany NSR byla falešná. Od r. 1958 existují mezi východoevropskými státy vzájemné dohody o vydávání uprchlíků. Nejnověji a tajně měla k této dohodě přistou-

pit Jugoslávie, ale zpráva nebyla nikdy řádně ověřena. Případem Kosovský se zabýval německý tisk i z hlediska viny německých úřadů, které nepoučují uprchlíky s neznalostí jazyka i zákonů o používání a právech spojených s asylovými pasy.

Uprchlíci, zvláště ze zemí, kde jsou informace ze Západu těžko dostupné (SSSR, Bulharsko) podléhají mylným představám o všemohoucnosti nových dokumentů. Někdy podobné cesty mohou vyjít, ví se o snahách Jugoslávci i Maďarů získávat uprchlíky pro turistiku, ale české přísloví praví, tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne. Zatímco v SSSR je zahraniční turista za rozdávání letáků ze země vykazán, v Bulharsku dostala mladá francouzská turistka zřejmě bulharského původu 4 roky (!) vězení za to, že rozdávala knihy a časopisy. V červnu 1974 zde byl odsouzen bulharský ekonom Špeter (53 let) k trestu smrti zastřelením za "špionáž." Odsouzený se k ničemu nepřiznal. I Bulharsko, které tak velkoryse vydává vstupní víza turistům až na hranicích země, má své souostrovní Gulag na ostrově blízko města Belene. Zde, na jižním břehu Dunaje bylo v roce 1974 1300 vězňů i jiných národností včetně příslušníků politických stran, vedle komunistů a agrárníků také sociální demokraté, jako např. Petr Pejčev.

Kde končí osudy uprchlíků dokazuje nejnovější příklad z Jugoslávie, kde se nejen po nich na jugoslávsko-italské hranici střílelo, kde dokonce tragicky skončil život jednoho z rumunských uprchlíků. Na začátku července přešli dva mladí Rumuni ve věku 22 let s přítelkyní (18 let) šťastně hranice do Jugoslávie, kde chtěli dále pokračovat antostopem do Itálie. Ale hned v prvním stopovacím autě seděl jugoslávský celník v civilu. Podle jeho verze jej měli Rumuni ohrožovat nožem a chtít na něm peníze, v malé vesnici se jim pak podařilo zmizet. Než je přivolala policie objevila — vypili z jedné láhve jed, který měli stále u sebe. Jednoho se již nepodařilo zachránit. Rumunská dívka pak v nemocnici vypověděla, že se na tom předem domluvili, neboť věděli, že zatčení znamená vydání zpět do Rumunska. Ničemné. — podle jugoslávského listu Politika, vyslovila přání vrátit se do rodné země. K ověřování pravdy nebude mít stejně nikdo čas.

V Ženevě pracují v současné době právníci z 27 zemí na novém návrhu o poskytování práva azylu. Na poradě je dokonce dvakrát zastoupen Sovětský svaz (RSFSR a Ukrajina) i Jugoslávie, ale na výše uvedených skuteč-

nostech se bude těžko něco měnit. Úmluva má vycházet z deklarace OSN z r. 1967 o veškeréjší poskytování azylu a jeho neodmítnutí na hranici či dokonce vrácení uprchlíka. Předpokladem zůstávají politické, náboženské a národnostní důvody. V případě ohrožení bezpečnosti státu smí být uprchlík předán do tzv. třetí země. Dohoda předpokládá i vzájem-

Jestliže snad i velká hnutí a velké ideály mohou mít své symbolické svátky, pak se evropská demokracie může hlásit ke 14. červenci. Tehdy roku 1789 — lid Paříže úspěšně zaútočil na Bastillu, odpornou věznicí volných myšlenek, pochmurné ztělesnění bezzákonné absolutní moci.

I král se přišel poklonit revoluční trikoloře a velká francouzská revoluce se mohla vydat na svou pohnutou cestu. Byla to revoluce v pravdě lidová, vzpoura bezprávného třetího stavu, rolnictva a osvěcené inteligence, revolta proti bezpráví, zároveň však program skutečně nového věku. Její principy měly pochopitelně předchůdce. V anglickém osvětlení a hlavně pak v americké deklaraci nezávislosti. Americká revoluce byla však zdůrazněním především územní suverenity, vyrůstala ze stíslu v nové, nefeudální a v podstatě už ústavní společnosti. Když v srpnu roku 1789 vyhlásili francouzští revolucionáři Deklaraci lidských a občanských práv, bořili tisíce let evropského feudalismu, otřásli trůny a dosud nedotknutými privilegijemi a ideologicky demokracií program dovršili. Připomeňme si jeho nejzákladnější myšlenky: Lidé se rodí a zůstávají svobodní a rovni ve svých právech. Cílem každého politického společenství je zachování přirozených a nezadatelných práv člověka — svoboda, vlastnictví, bezpečnost a odpor vůči útlaku. Princip suverenity spočívá výlučně v národě, žádný jedinec či skupina jej nemohou svévolně užívat. — A pak definice přímého klasičtí: Svoboda je možno činit vše, co nepoškozuje druhého. Výkon přirozených práv člověka může být ohraničen jen zákonem a to jen v tom smyslu, aby všem členům společnosti byl zaručen výkon těchto práv. Vše co není zákonem zakázáno, nemůže být trestné, nikdo nemůže být nucen činit, co zákon nenářizuje. Všechni občani mají právo vykonávat veřejné funkce, jediným měřítkem jsou jejich osobní vlastnosti a talent. Občan může být zatčen jen na zá-

nou výpomoc států v případě velkých uprchlických proudů (Maďarsko, ČSSR, Chile, Uganda, Vietnam). Zaručuje rovněž svobodný návrat uprchlíka do rodného státu, pokud se k němu dobrovolně rozhodne. I různá právní praxe je předmětem jednání, některé státy (Skandinávie, Švýcarsko, USA) poskytují azyl bez existence příslušných zákonů, někdy nevydávají asylové pasy a pod. SSSR má asylové právo zakotvené v ústavě z roku 1936. Při novém projednávání žádal delegát SSSR, aby

azyl dostávali jen uprchlíci, kteří přijdou do jiné země s cestovním pasem a platným vízem, ilegální přechod hranice by měl mít za následek vydání nazpět. Švýcarský delegát podobné návrhy odmítl. SSSR byl proti jakýmkoliv změnám v dosavadní praxi a požadoval, aby konvence nebyly porušovány dohody mezi jednotlivými státy o vydávání uprchlíků. Taková dohoda např. existuje mezi SSSR a Iránem i Finskem. Příštím rokem má být nová konvence o uprchlících podepsána. —vch—

Volnost - rovnost - bratrství

Kladě řádného zákonného zdůvodnění, trest může být vynesen jen, je-li se jako nutný a spravedlivý. A pak je tu slavná prezumpce neviny, obžalovaný musí být považován za nevinného, dokud mu vina nebyla jednoznačně prokázána.

V desátém odstavci se vyhláší, že nikdo nesmí být obtěžován pro své názory. Svoboda tisku, svoboda volného projevu, myšlení a názoru se označuje za jedno z nejdůležitějších lidských práv. Společnost — čteme dále, má právo volat k odpovědnosti každého svého veřejného činitele. A zároveň se lapidárně konstatuje, že společnost, která tato práva nezajišťuje a v níž neexistuje oddělení a kontrola moci — to jest její rozdělení na vzájemně nezávislou a vzájemně se kontrolující moc zákonodárnou, vládní a soudní — nemůže být považována za společnost ústavní. Francouzská revoluce uzákonila sice také právo vlastnictví, často se však zapomíná, že v její deklaraci se připojil i jeho omezení ve společném prospěchu. Tak nebyla a není na překážku ani moderním sociálním hnutím.

Tímto programem, heslem volnost, rovnost, bratrství, se z revoluce národní stalo velké mezinárodní revoluční hnutí. Žádné jiné dosud neformovalo a neformuje tak výrazné pozitivní ideály tohoto světa. I v praxi zašla francouzská revoluce dál, než její předchůdci. I poddání jiných barev pleti se stali rovnoprávními občany.

Poskytuje však také varování. Vnější ohrožení, ale i malé hledat nepřítel za každou cenu ve vlastních řadách vedly k její degeneraci, k jakobínské diktatuře, nutnost obnovit autoritu k napoleonskému císařství.

Napoleonské tažení likvidovalo starou Evropu, současně však aktivizovalo také všechny její vskutku kontrarevoluční síly. Trvalo pak plných sto let, než se demokratické zásady velké revoluce staly praktičtější skutečností ve Francii a ještě déle, než mohly přejít do života i v jiných zemích. — Svědčí však o jejich životnosti, že odpor proti nim neuspěl, Marx a

Engels, a po nich další komunističtí ideologové v mnohem pozitivně francouzskou revoluci hodnotili, dali ji však přídomek buržoasní a chtěli ji dovršit a překonat další revolucí. Shlédli se však především — u nás na příklad S. K. Neumann — v jejím revolučním pathosu, v ospravedlnění terorismu. Komunistický idealismus by mohl vskutku vykládat novou revoluci v Rusku jako pokus o rozšíření francouzské revoluce do sociální sféry. Mohl by omílovat i podobné přehmaty. Ponižme rozpor, že totiž francouzská revoluce logicky vycházela z lidového hnutí v podmínkách nejvyspělejší společnosti evropského kontinentu a že ta bolševická byla dilem hrstky profesionálních revolucionářů, kteří se domnívali, že lze přeskóčit celou jednu epochu. Skutečnost je, že nešlo o doplnění, ale o negaci. V dnešním Sovětském svazu, v celé jeho sféře vlivu, také v dnešním Československu, neplatí ani jeden článek oné francouzské revoluční Deklarace lidských a občanských práv. A sovětská komunistická ideologie také dodnes každý z těchto článků, každou z těchto zásad — včetně oné klasičtí formulace lidské svobody — demagogicky zpochybňuje. Jeví se tak ve skutečnosti jako kontrarevoluční hnutí proti ideálům, které si 14ho července připomínáme, a na nichž demokracie musí trvat. S pařížskými revolucionáři můžeme i dnes opakovat — Společnost, která nezaručuje lidská a občanská práva, společnost, v níž neexistuje oddělení a kontrola moci — není společnost ústavní. A není to tedy ani společnost pokroková.

Karel Jezdinský

Nový přístav

dostane hlavní město Slovenska. Byly už zahájeny první stavební práce dunajského přístavu Bratislava-Pálenisko. V první etapě, která má být dokončena v roce 1930 s investičním nákladem 470 milionů korun, se vybuduje nový přístavní bazén, široký 120 a dlouhý 800 metrů s vodní plochou 20 hektarů.

SPORT

Ve 4. kole letní mezinárodní soutěže fotbalistů Intercup se čs. mužstvem příliš nedařilo. Pražský Bohemians podlehl v Záp. Německu mužstvu FC Kaiserslautern 2:0, Inter Bratislava prohrál s rakouským Voest Linz 2:1 a stejným poměrem podlehl v Portugalsku Ostrava mužstvu Victoria Setubal a Spartak Trnava mužstvu Belenense Lisabon. Pouze Zbrojovka Brno získala bod nerozhodným výsledkem 2:2 v domácím prostředí v utkání s Polonií Bytem. V jednotlivých skupinách si jedině Brno udrželo prvenství, Bratislava, Bohemians a Trnava jsou ve svých skupinách na 2. místě a Ostrava na 3. místě.

Hodně slov . . .

(Pokrač. ze str. 1.)

sloužit sovětské politice a expanzi ve světě.

Jisté je, že Evropa se za posledních třicet let nesmírně změnila, změnil se celý svět. Velká část dokonce i jako dřívější evropské kolonie. Ale konference v Helsinkách potvrdila opět to, kde se armády po druhé světové válce v roce 1945 zastavily. Tento fakt změněn ani dost málo nebyl.

Nikdo také se během asi dvou let předběžného jednání, co se svolání Evropské konference týče, ani jedním slovem nezminil o budoucnosti evropských států, okupovaných nyní armádami SSSR. Či to není pro svobodný svět a západ ani dost málo důležité? A nespojuje to snad také se všemi těmi

Cenného úspěchu dosáhli fotbalisté SK Slavia Praha na 2. ročníku mezinárodního turnaje o Iránský pohár v Teheránu. Ve finále porazili iránské olympijské mužstvo po prodloužení 1:0. Utkání sledovalo 85.000 diváků. V semifinále utkání Teplice porazily reprezentační mužstvo Polska do 23. let také 1:0.

Na zasedání kongresu mezinárodní hokejové federace LIGA v rakouském Gstaadu bylo přijato několik významných návrhů. Tím nejdůležitějším je rozhodnutí, že světové šampionáty budou otevřené, to jest, že Kanadu a USA mohou na mistrovstvích reprezentovat nejlepší jejich hráči, tedy i profesionálně. Po dobu šesti let SSSR a jeho satelity vždy hlasovaly proti takovému rozhodnutí. Ted' byl návrh přijat jednomyslně.

Na lehkotletických mistrovstvích v Praze na Strahově vytvořila Helena Vyhnanová nový čs. rekord v hodě diskem výkonem světové úrovně 63,26 m. Její výkon je sedmý nejlepší na světě.

—pza—

principy, které jsou v hlavním textu podepsané dohody halasně uvedeny? Záležejí světu vůbec na existenci těch více než 100 milionů občanů sověty okupovaných zemí? Nejsme si zcela jisti, že ano, protože co znamená vzhledem k dnešnímu "pohybu" ve světě sto milionů nesvobodných občanů, kteří nemají žádnou možnost nejenom se k čemukoli vyjádřit, ale dokonce ani ne svobodně volit.

Počkáme si na oficiální znění textu podepsané dohody a také na zprávu prezidentovu, abychom se k celé záležitosti ještě vrátili. Nemůžeme se prozatím smířit s tím, že by Spojené státy byly ochotny svému úhlavnímu nepříteli tak situaci ulhčovovat.

FIN

Vyhrazeno pro lišáky . . .

(Dokaně. ze str. 2.)

rače sto "předvolání". Padesát řidičů se na předvolání dostaví, ale druhá padesátka začne hrát hru "kdo dýl vydrží". Za měsíc je takových hráčů 1500, za půl roku 9000. Podle doslechu trvá někdy až tři roky, než je pachatel dopravního přestupku dopaden a právu dán průchod. Víme, jak to chodí v západní Evropě. Hlídky jednoduše odšroubují štítek s poznávací značkou a místo ní nechají vizitku, kam se má řidič pro něho dostavit. Ve Švýcarsku připoutávají auta řetězy ke stožárům pouličních svítilen, nebo jimi svazují kola a oba konce řetězu pěkně zamknou těžkým vizacím zámkem. Klíček k němu vlastní každý strážník, stačí se obrátit na toho, který je

nejblíže a ten ochotně, samozřejmě za pokutu, zámek otevře. Žádné dopisování, žádné ouřadování, žádná byrokracie.

V Praze se mezitím připravují další zóny. Problém zůstává kromě jiného, jak informovat zahraniční turisty, kteří mají právo neznat ani slovo česky. Původní R, které dalo cizinci podnět k zadumání, co že by to mohlo znamenat, bylo nahrazeno z nepochopitelných důvodů za P, snad jen s tím rozdílem, že pod ním stojí úřední češtinou napsáno: Vyhrazeno pro držitele povolení ONV Prahy 1. A šmytec! Cizinci, učte se česky, nebo k nám nejedzte!

A na závěr jedna perlička: jsou řidiči, kteří si dělejí z

Sportovní všehochuť

• Český národ. tenis. mistrovství v Plzni bylo — za neúčasti předních čs. reprezentantů — cele ve znamení 16leté Marškové, která získala tři tituly: ve dvou — a čtyřech žen a v mixu. Mistrovský titul v soutěži mužů získal Ing. P. Hlačka.

• Tradiční chodecký závod na 50 km Praha-Poděbrady, spojený nezapomenutelně s chodci Baškáem a Doležalem (55. vyhrál závod osmkrát a letos došel 23.) vyhrál Král z NDR. Čs. mistrem se stal 4. Pták z Lok. Děčín, který "přispěchal" do cíle o čtvrt hod. později než vítěz.

• Ital Pimo Meynet překonal na lyžařském letišti kilometru na ledovci nad Cervinii den starý rekord Američana McKinnely, který jako první posunul rychlost ve sjezdu nad 190 km/hod. Čas vítěze: 194,391 km/hod. Klobouk dolů nebo zaplať pámbůh?

• Čs. klasičtí plochodrážníci se ani letos neprobojovali do svět. finále v západním Nordenu. Finále se zúčastní: Švédsko, Británie, Polsko a SSSR. I když se semifinále jízdy jely na motocyklu ve Slaném, připravili pořadatelé dráhu tak nepromyšleně, že vyhovovala především soupeřům. Čs. plochodrážníci si libují v měkké dráze.

• Mladá čs. plavecká naděje Irena Fleissnerová zaplavala 200 m prsa za 2:42,7 min. (9. nejlepší letošní čas na světě) a zlepšila tím svůj vlastní čs. rekord o 1,3 v. Svět. a evr. rekord: Linková z NDR časem 2:34,99 min. Fleissnerová se skokankou M. Duchkovou (zlato OH 72, stříbro OH 72) jsou jedinými čs. plavkyněmi, které se zúčastní MS v kolumbijském Cali.

• Fotbalistky ČSR vyhrály v Peruui s repr. celkem Itálie 2:0, odešla v Bergamio 2:2. Další zápasy: CF Bologna-ČSR 0:3, Gamma Padova (několikerozásobný mistr Itálie) — ČSR 4:3. Itálie patří k evropské špičce ženské kopané.

• V mladém věku 25 let zemřel po dlouhé nemoci čs. reprezentant a čs. rekordman ve skoku dalekém Jaroslav Brož. V r. 1973 vytvořil čs. rekord v rodných Pardubicích výkonem 795 cm.

• V Tbilisi dosáhl na novém velodromu (palubka z afr. dřeva hikor) 20letý A. Perov na 4 km silnicí jízdy času 4:15,82 min. Takový čas nebyl dosud zaznamenán v Evropě a vůbec ne na nížinných drahách. Všechny svět. rekordy na dráze od 1 do 20 km byly vytvořeny na olymp. velodromu v Mexiku v nadmořské výšce 2200 m — nejlepší svět. čas na 4 km zajel Dán Lund v r. 1972: 4:15,39 min. Na mistrovství Československa ve dráhové cyklistice dosáhl čs. reprezentant Doležal v semifinále času 4:46,32 min. I

"Předvolání pro nepřítomného pachatele dopravního přestupku" hotovou sbírkou. Vyplatí se totiž strčit si předvolání za stěrač sám, pokud tento již někdo před tím nezcičil. Pokud byl stěrač odcizen, platí slova písničky "Měl jsem tři prsty za vestou zastrčený, někdo mi tu vestu ukradl, nemám teď kam prsty strkat, jsem opuštěn!"

Jan Ryba

přes tento báječný čas se mistrem nestal. Ve finále zvítězil Kláša časem 1:48,45 min.

• Mistrem Československa v cykl. sprintu se stal zkušený Vačkář. Ve finále zvítězil nad Kučírkem. Mistr světa Tkáč skončil na 4. místě.

• Finálové zápasy evrop. vrcholových pohár. soutěží ve fotbale se nebudou opakovat. Bude-li i po 30 min. nastavení nerozhodný výsledek, získá trofej mužstvo, které nastihlo víc pokutových kopů. Uspěla se na toni v Bernu Evropská fotbalová federace.

• Čs. tenisté postupují do dalšího kola Davisova poháru po pražském ne právě lehkém vítězství nad Maďarskem. Příštím soupeřem bude Francie. I tento zápas se hraje na Štvanici. Vyhrají-li čs. tenisté i tento zápas, ukali by se v mezimistrovém semifinále s Austrálií. Vylosování i pro toto utkání určilo Prahu. Tak se Pražáci mají na těšit. Zároveň ovšem hlavně na Kodešovi, aby se konečně vzhopil a "netropil hlouposti" jako v utkání se slabým Maďarem Tarozym. Zápas trval přes 5 hod. a ještě musel být přerušen pro setnutí. Kodeš si protáhl proti platným pravidlům přestávku. A ještě zajímavost: rozhodčí si rozhodovali "vlastenecky" a darovali Kodešovi několik míčů, které rozhodly o utkání. Tréner Maďarů Béla Jakfalvi řekl po zápase: Nechtěl se k

utkání vyjadřovat. Důvod k tomu měl.

• Eva Palyzová docílila v sedle Mac Love ve Velké lezečské stěple chode svého 103. vítězství v přek. dostizích. Překonala tím dosud vedoucího profesionálního jezdce K. Stibůška (102) a dostala se do čela nejúspěšnějších. Palyzová (40) může ohrozit i legendárního anatérského jezdce kap. R. Popplea (zabíl se 1930 v Pardubicích pádem s koně), který zvítězil ve 140 dostizích, ale včetně ročníků.

• Ve Švédsku zemřel ve věku 45 let býv. skvělý fotbalista Skoglund. Byl nalezen v domě své matky mrtev, chudý a zničený alkoholem i neutěšeným soukromým životem. V Itálii, kde hrával jako profesionál za AS Roma a Inter Miláno, vydělal velké peníze a v letech 1953 a 1954 pomohl milánskému klubu k mistr. titulu. V r. 1958 byl se Švédy ve finále MS. Švédsko prohrálo ve finále s Brazílií 2:5.

• Argentince Alfredo di Stefano, býv. hráč Real Madridu (pětkrát vítěz PNEZ), je již delší čas jako tréner bez práce. "Don Alfredo" upadl u španělských fotbalových matadorů v nemilost, protože nesohlasil s diktátorskými manýry majitelů klubů, a tak se ocitl "v ofsajdu". Dostal se na černou listinu a musí si hledat práci. Jakoukoliv.

Vladimír Šetina

Z DOMOVA . . .

VÝSLECH KARLA PECKY

16. května 1975 odvezla Stb spisovatele Karla Pecku k výsledku do Bartolomějské ulice. Výslech trval osm hodin, v souvislosti s ním bylo vyšetřováno asi 12 lidí, z toho šest vystoupilo jako svědkové proti Peckovi. Předmětem vyšetřování byla skutečnost, že Peckův doma nevydaný román Stěpaní vyšel v exilovém nakladatelství 68 Publishers Toronto; dále obvinění, že Pecka, (který je bez zaměstnání) je příživník; za třetí samizdatové vydání Solženicynova Smotrovi Gulag, které koluje v Československu, a konečně samizdat vůbec. Pokud jde o Stěpaní, hájil se Pecka poukazem na skutečnost, že vyřizováním svých literárních záležitostí v cizině pověřil svou sestru, která žije v Torontu, a ji také poslal strojopis Stěpaní. Ji také dal k dispozici celý honorář pro krytí výdajů spojených s návštěvou rodičů v Kanadě, a proto od nakladatelství žádá valuty neohrdel a neobchodoval s nimi na černo. Žije dosud z honorářů, které dostal za své knihy, jež vyšly v krátkém rozpětí 1966-68. (Tři z Peckových doma vydaných pěti titulů v r. 1968). Kdy Pecka, absolvent deseti let v čs. ko. konztráčních, mohl publikovat — a není tedy podle čs. zákonů příživník. Pecka dále odmítl tvrzení, že vydávání knih v cizině je čin zaměřený proti socialismu, neboť vyšetřovatelé nebyli s to ani definovat, který socialismus mají na mysli: zda ten momentálně provozovaný v Československu, nebo socialismus čínský, jugoslávský, skandinávský nebo jaký. Odmítl také tvrzení, že inspiroval recenzi svého románu otisknou v exilovém časopise, jež mu byla předložena. Rovněž popřel jakoukoli znalost toho, kdo přeložil, na stroji opsal a rozšiřoval Smotrovi Gulag, a kritizoval název samizdat pro rozmnožování a rozšiřování prací českých nepublikujících autorů jako nevhodný co do formy, obsahu a dosahu činnosti. Prohlásil, že jestliže čs. autor napíše nějakou práci a nenajde pro ni nakladatele, má plně právo dát ji v kopii k přečtení a posouzení přátelům a nejde při tom o žádnou politickou akci. Po výsledku byl Pecka propuštěn. K dalším akcím proti němu zatím Stb nepřičítá.

Poznámka redakce AL: Recenze v exilovém časopise, kterou Karla Peckovi předložili na StB, byl élanek spisovatele Jana Beneše "Čin mladšího muže" v Amerických Listech ze dne 2. března letošního roku. Karel Pecka si tu recenzi — ten objektivně hodnotící élanek neobjednal. Ale rozhodně si ji zastoužil . . .

Američan na Gulagu

V prostorném bytě Alexandra Dolguna se snoubí americké prostředí s ruskými. V knihovně jsou výtisky ruského exilového časopisu Novoje slovo a několik knih Alexandra Solženicyna. Ostatně Alexander Solženicyn Alexandra Dolguna zná. Mluvil s ním, když psal svoje Souostroví Gulag. Také Dolgun napsal knihu. Nazval ji Američan na souostroví GULAG. Je to kniha o třista stranách a není napsaná brilantním stylem — nemá ani hloubku Solženicynových prací, ale je neméně závažná, protože ji napsal Američan, který ztrávil řadu let v Sovětském svazu. Přesněji, — který z řady let ztrávil v Sovětském svazu jich mnoha prožil v pracovním táboře.

Všechno začalo v roce 1933. Alexandrův otec byl polského původu. Amerika zmuhaná hospodářskou krizí pro něho neměla práci. Proto odešel z Brocklynu do Sovětského svazu, o kterém se vědělo, že trpí chronickým nedostatkem kvalifikovaných pracovníků ve všech oborech. Alexandrův bylo tehdy sedm let.

Do školy chodil v době, kdy v SSSR vládl důsledný kurz namířený proti všemu, co zaváňelo cizinou. Denně se jako "cizinec" musel rvát s kluky ze školy, — a má na toto období řadu vzpomínek: jízvy v obličejí.

13. prosince 1948 se Alexander Dolgun, tehdy dvaadvacetiletý úředník amerického vyslanectví v Moskvě procházel po Gorkého bulváru. Najednou ho zastavil vysoký, dobře vypadající neznámý muž. Pozdravil ho a tvářil se jako přítel, kterého dlouho neviděl. Přetvářka však dlouho netrvala — ze "starého přítele" se vyklubal major NKVD (jak se dříve jmenoval dnešní KGB, čili tajná služba) a Alexander se ocitl — ve vězení. NKVD se po dobu 18-ti me-

sícu neúspěšně pokoušelo vynutit na něm přiznání, že je špión. Doznání se ke špiónáži znamenalo pětadvacet let tvrdého pracovního tábora. Dolguna nakonec odsoudili bez přímého přiznání. Ztrávil ve vězení sedm let a osm měsíců. Bylo mu třicet, když se začal procházet po moskevských ulicích. Alexander Dolgun nebyl ani typem špión. Sbíral staré zbraně, ale stejně tak i dívky. Miloval rychlá auta.

On, milovník života, se na jedinou ocitl v tmavé cele, kterou mohl opustit jediné tehdy, když ho jednou týdně vedli k výslechu, který trval i osmnáct hodin. Jedl něco, co se podobalo stravě a špatně spal. Několikrát se zanašel myšlenkou na sebevraždu. "Paměť" udržuje člověka při životě" říkával si. Snil o návratu do Ameriky, své vlasti. Když se procházel po malické cele, sníval, že se prochází moskevskými předměstími, po Polsku, Německu, Francii, že přechází Atlantický oceán a ocitá se konečně doma.

V Džeskokanském pracovním táboře pracoval v kamených lomech a po dlouhém čase se mu podařilo dostat se na lehčí práci. Byl svářečem, zámečnickem, elektrikářem, a nakonec ošetrovatelem. Seznámil se při té příležitosti s dívkou, která byla uvězněna z politických důvodů. V roce 1956 spáchala sebevraždu, zrovna v době, kdy začali propouštět politické vězně.

Konečně se tedy Alexander Dolgun vrátil do Moskvy. Podařilo se mu dokonce získat dobře placené zaměstnání. Byl redaktorem ve vydavatelství lékařské literatury. Z angličtiny přeložil mnoho publikací do ruštiny. Koupil si ledničku, časem auto. Oženil se. Neustále toužil vrátit se do staré vlasti. V jeho moskevské kanceláři visela mapa New Yorku. Jejím prostřednictvím se tou-

lal ulicemi svého rodného města. Tak jako kdysi ve vězení. Četl o Americe cokoliv se mu dostalo do rukou. Poslouchal zahraniční vysílání. Když se rozhodoval, zda se má nebo nemá vrátit do Ameriky, přátelé mu to vymlouvali, i manželka varovala, že je příliš starý na to, aby začal nový život někde jinde. Ale odpovídal, že život v táboře ho naučil všelichmus. "Návrat domů se mi zdál tím nejsnadnějším, co jsem vůbec mohl udělat. A taky že to bylo to nejjednodušší." A nejkrásnější. . . " řekl Alexander Dolgun.

A tak třiatřicetého prosince 1971, jeden den před Stedrym dnem přistál Alexander Dolgun s manželkou a synem na Kennedyho letišti v New Yorku. Bylo to zrovna patnáct let po té, co opustil vězení. A osmařicet let po tom, co jako dítě opustil s rodiči svůj rodný New York. Aklimatizoval se brzy a snadno.

Pracuje ve svém oboru v ústavu národního zdraví v Marylandu, v oddělení mezinárodní výměny programů. Každý rok, vždy třiatřicetého prosince oslavují manželé Dolgunovi svůj příchod do Ameriky. Je to pro ně cosi jako oslava společných narozenin. Loňského roku při této slavnosti pozval Alexander Dolgun v kruhu rodiny a přátel pohár a pronesl přípitel starých ruských námořníků: "Připijím těm, kdož jsou na moři"! Myslel tím ty, kteří jsou uvězněni na souostroví GULAG. A toto pořekadlo, tento přípitel použil i jako motto své knihy.

DROBNOSTI

Senát amerického státu Illinois schválil novou číselní definici smrti: od nynějška smrt nebude definována jako zastavení srdeční činnosti, ale jako "úplné zastavení činnosti mozku." Protí změně se vyslovil jeden senátor, který hořce poznamenal: Podle tohoto nového výkladu bychom my všichni — vzhledem k některým zákonům opatřením, která jsme letos sami schválili, mohli být považováni za úředně mrtvé.

Cae

Své obnošené šaty a obuv dává pravidelně Armádě spásy paní Bostromová z Mercer Islandu ve státě Washington. Nedávno v roztržitosti věnovala této dobročinné organizaci střevíce, v nichž měla z obav před lupiči ukryty náramkové hodinky zhotovené diamanty. Vedení Armády spásy jí vydalo povolení, aby si své hodinky sama vyhledala ve skladu obuvi, kde je uloženo na 35.000 párů.

Cae

KUBANSTÍ KOZÁCI LETOS NEPĚJÍ O ÚRODE

Je to už nepochopitelné. Po oslavačích projezech Brežněva o vztahujících vztazích při zúčastnění v SSSR je na tom kdysi "obilnice Evropy" opět špatně. Sovětský svaz musí znovu tak jako v roce 1974 nakupovat obilí v USA (10,8 mil. tun) a v Austrálii (750.000 tun). Sovětský svaz prý opět zažije velkou suchu, zatímco v sousední Číně, která trpěla suchem v roce 1972 naopak hlásí rekordní sklizeň. Sovětská sucha jsou tak daleko, že se letos obilí i doslova krade, jak dává na vědomí Komsomolská Pravda. Velké nákupy vyvolaly u mnohých i znepokojení, zda se snad SSSR nepřipravuje na válku a nedá tedy zásoby. Pravdou však nejsou sucha, ale tradiční špatná organizace, nedostatečné systémy a využití závlah, nedostatek mechanizačních prostředků, pro které nejsou náhradní díly a vagónů k přepravě i velkého odbytů, neboť za nedostatek krmiv se v mnohých kolechozech krmí dobytek — samozřejmě tajně — chlebem. O nákupech na Západě se sovětský čtenář nedoče nic, v československém tisku pak najde jen oslavné titrady na dobrotu SSSR, který vypomáhá Československu dodávkami obilí. Zrno, jehož převod a nadbytek lze přičíst rekordním úrodám v USA, kde je v zemědělství zaměstnáno mnohem méně pracovníků než v SSSR. Člověku napadá otázka, co by SSSR a ostatní východoevropské státy jedn, kdyby nebylo USA. Kanady a Austrálie? JIRKA

NOVINKY NAUČNÉ LITERATURY

Polovina července je na čs. knižním trhu ve znamení jisté ojedinělé díla — prvého dílu "Česko-českého slovníku" zachycujícího písemnou A-E. Další tři díly budou následovat. Slovník zachytí ve 40 číslech heslech slovní fond současně hovorové češtiny. Vhodle rozsáhlé lexikografické práce Orientálního ústavu měla by zaujmout i kniha Dušana Konečného "Futuřismus" o moderním směru dvacátých let, který se realizoval zvláště v Itálii a v SSSR. Teprve po prolistování knihy bude možno posoudit, jak dalece zasáhla cenzura do publikace o později proklamované a zavržované umění.

V Československu vyjdou ještě v tomto roce i knihy jiné. Tak se opět ku slovu dostává "zasloužilý" falsifikátor historie Věslav Král, který si ze svých privilegovaných návštěv v čs. archívech založil vlastní historiografii. Soudební Král ohlazuje v dohledné době knižní trh publikací nazvanou "Dny, které otřásl Československem" kolem historie Mnichova 1938 a nacistické okupace. Jak říká knižní anotace "autor měl k dispozici prakticky vše, co je dnes v Evropě dostupné." Poznámka, která jistě není bez ironie přihledneme-li k dlouhé řadě vědců včetně historiků, kteří nemohou v Československu najít zaměstnání a není jim dovoleno ani navštěvovat vědecké knihovny, archivy nebo dohlížet západní publikace.

Ale v Praze jsou někdy až nečekaně pohotová. Tak pamatují na americké oslavy dvoustého výročí vyhlášení nezávislosti studií K. Laciny s názvem "Americká politika věra a dnes." Na 224 stranách uvádí autor — podle nakladatele "na pravou míru všechny známé americké teorie tzv. evoluce, technokratické civilizace, konvergence atd." V té, kde neustále prohlašují politické procesy, domovní prohlídky a vyšetřování bude jistě užitečnou pomůckou zejména pro právníky pojednání V. Mandáka "Zajištění osob obviněných v československém trestním řízení." V literární vědě se hlásí o slovo starý známý stalinský horevník Ladislav Štoll, kdysi i ministr pro vysoké školy. Jeho kniha "Třicet let bojů za českou socialistickou poezii" (státní cena v roce 1950) způsobila české literatuře svým principem stráničností nedozírné škody a stala se tehdy generální linií pro mezučení literatury i umění knižky. Nyní vychází pod přepracovaným názvem (a přijímá obsahem) s lákavějším titulem "Báseň a naděje." Současně Štoll po druhé vydává "Z bojů na levé frontě."

—zak—

MUŽI — ŽENY

Feministická hnutí táhnou světem a boj o emancipaci žen i mužů nabývá stále většího rozměru. Na západoněmeckých univerzitách není radno označit např. místo, kam chodí i cisář pán pěšky slovem muži nebo ženy. Nadsené bojovnice přepišť slovo ženy na lidé a ona tíhá zákoutí jsou pak stíháními uředomělých i zaskočených obou pohlaví. Ale respekt se přece jen neztratil. Američtí studenti na univerzitě v Michigan označili telefonní budky nápisy: Muži — ženy a pozorovali, co se bude dít. Výsledek byl překvapující: pouze tři studentky po patřičném rozložení šly demonstrativně telefonovat do "mužské" telefonní budky. Ostatní se držely přesně "předpisu."

JIRKA

RICHARD SORGE NESMTELNÝ

Čtenáři se mohou jistě pamatovat na knihy nebo i hraný film o německém diplomatu v Japonsku, který pracoval za války pro sovětskou rozvědku a byl Japonci ku konci války popraven. V Československu právě vychází překlad sovětského publicisty J. M. Korolkova "Kjokumicu! Přísně tajné!", který už na stejné téma vydal jednu knihu. A v SSSR se

stal Sorge dokonce hrdinou opery, opera nazvaná jeho jménem byla uvedena v Alma Atě.

Skladatelem je Oskar Gejlus, pravděpodobně německého původu, libretistou básník O. Sulejmanov a s partiturou pomáhal východoněmecký profesor Griessbach z Drážďan a japonský skladatel Tejsjo Mazumura.

GOLDENE STADT

Konečně také v Düsseldorfu

naš restaurant

s českými a mezinárodními

specialitami

PIVO 12 PLZEŇ • BUDVAR ZE SUDU

Seděl Vás přivítá známý pražský gastronom Vilém Bláha. • Jídla chutně upravuje mistr kuchyně V. Matějka

GOLDENE STADT,

Bäckerisches Restaurant, D 4 Düsseldorf,

Mintropstr. 5 • tel. 37 93 96

Gra. 2. min. od Hlavního nádraží

AMERIKO, AMERIKO...

Být námořníkem?

NA OBZORU RAKETOPLÁN

Posledním letem Apollo skončila na Mysu Canaveral významná éra kosmických letů. Po dvaadvacet let, od vystřelení první rakety typu Redstone tu pracovalo 28.000 zaměstnanců, jejichž počet bude nyní do značné míry zredukován. Je to příprava na další fázi amerického pronikání do vesmíru — na pravidelné lety prostřednictvím raketoplánů, s jehož nasazením se počítá pro rok 1979. Obsluhu této, jak Američané říkají, shuttle-service, letů mezi Zemí a vesmírnou laboratoří s opětným použitím jednoho a téhož raketoplánu, obstará mnohem menší počet personálu, — přímo na startu se podílelo například až dosud 450 lidí — v budoucnosti jich bude zapotřebí jen 45. Není pochyb o tom, že většina těchto odborníků najde uplatnění v jiných oborech, tak jako je našli mnozí z bývalých astronautů. Připomeňme si nyní některé z nich.

První člověk, který kdy vstoupil na půdu Měsíce, astronaut Neil Armstrong, je profesorem na vysoké škole technické v Cincinnati. Frank Borman, velitel letu Apollo 8, je místopředsedou texaské společnosti pro ležní dopravu. Velitel Apollo 14 Alan Shepard je předsedou národního vědeckého sdružení společnosti, připravující další fázi amerického vesmírného programu, lety s raketoplánem.

První americký astronaut vůbec, John Glenn, se pustil do politiky a je dnes sená-

torem za stát Ohio. Z těch, co následovali po něm v projektech Mercury, Gemini, Apollo a Skylab se William Anders stal členem americké atomové komise, Michael Collins je ředitelem Národního leteckého a vesmírného muzea ve Washingtonu. Walter Schirra má vlastní dílnu společnost, Scott Carpenter pak společnost oceanografickou. Charles Conrad je místopředsedou Americké tele-

PROBLÉMY
EMIGRANTSKÉHO
TISKU

Nezvyklou a záslužnou iniciativu vyvinulo curyšské kontaktní středisko pro cizince a uspořádalo v květnu t. r. schůzku zástupců švýcarských cizojazyčných novin, tedy i zástupců emigrantského tisku. Ve Švýcarsku vychází kolem 20 emigrantských tiskovin vydávaných redaktory vedle svého hlavního zaměstnání. Byla diskutována těžká finanční situace závislá na počtu odběratelů i výměna článků zvláště mezi švýcarskými redaktory a redaktory novin pro zahraniční dělníky ve Švýcarsku. Také rozhlásil připravuje od roku 1977 řadu zlepšení pro cizojazyčná vysílání. Hlavním motivem setkání bylo šíření informací, které respektují mentalitu a kulturu cizinců a nikoliv, jak si emigranti stěžovali, jen jednostranně poukazují na negativní rysy spolužití a života v mateřských zemích.

vizní a komun. korporace. Z dobyvatelů Měsíce se někteří hodně odchýlili od své původní dráhy a začali se věnovat duchovním záležitostem. Tak na ně zapůsobil zážitek ve vesmíru — vstup na půdu Měsíce. Edwin Aldrin například nemohl dlouho v civilním životě zakotvit. Ve své autobiografické knize "Návrat na Zem" o tom píše:

"Dostal jsem se až na Měsíc. Co dál? Jaký cíl je ještě možný? Nemohl jsem prostě žádný najít — a bez vlastního cíle jsem si připadal jako pingpongový míček."

Edwin Aldrin nakonec zakotvil: žije na zapadlém ranči v Kalifornii a zabývá se psychickým výzkumem. V tom se mu podobá jeho kolega Edgar Mitchell, který své přistání na Měsíci nazývá nahlednutím do věčnosti. Nyní žije také v Kalifornii, kde založil Ústav pro psychický výzkum. A do třetice — třetím astronautem, jehož život byl zcela změněn duchovními zážitky ve vesmíru, je James Irwin, dnes vedoucí náboženské organizace v Colorado.

MILAN KUNDERA
DO FRANCIE

Spisovatel Milan Kundera (nar. 1929 v Brně), v Československu se získal pověstí publikování dostává od čs. úřadů výjezdní povolení k vyučování slovanských literatur na universitě v Rennes od nového studijního semestru. O výjezdní povolení se pokoušel již delší čas a nebylo mu ani dovoleno zúčastnit se převzetí ceny francouzské literární nadace Prix Médicis, kterou dostal v roce 1973 za román "Život je jinde." Kniha, za kterou jej francouzští kritici nazvali "československým Rimbaudem" vyšla prvně ve Francii u Gallimarda, loňského roku následovalo německé vydání v Suhrkamp. V románu se vypráví příběh třiatřicetiletého básníka Jaromila, který uniká z despotismu milující matky do politického světa, přiznává se k ortodoxním zásadám strany, zraňuje vlastní ženu a umírá mlád na začátku slibné kariéry.

Milan Kundera působil až do r. 1968 na FAMU, kde přednášel světové literatury. V Československu se stal populárním svým dramatem "Majitelé klíčů," anekdotickými příběhy "Směšné lásky" a románem "Žert," který byl v r. 1968 zfilmován rež. J. Jiřím. Po románu Život je jinde napsal další s názvem "Epilogy." Podobně jako Pavel Kohout i Milan Kundera prohlásil, že nechce z Československa emigrovat.

Chlapeckým snem, zvláště pro suchozemského Čecha a Slováků bylo také být jednou námořníkem. V roce 1972 měla československá námořní plavba 11 obchodních námořních lodí o celkové nosnosti 168 883 DWT. Z toho 4 typicky liniové střední velikosti: Kriváň, Blaník, Radhošť a Sitno, Dvanáctá loď Lednice uvázla v Suezském průplavu a musela si počkat za nákladních průběžných oprav a údržby až do letošního roku na své vyproštění i odjezd do jugoslávské Rijky. Náklad se stal za dlouhá léta nepoužitelným a skladovaná kůže ztvrdla na podešev. Československé lodě jsou buď kupovány z druhé ruky (případ první lodi Republika z roku 1952) nebo postaveny v Polsku (7 lodí), Bulharsku, Anglii a Japonsku. V červnu 1972 byla dána do používání loď pro přepravu hromadného nákladu Praha.

Loď Praha jezdí dnes v cizích službách, a v tvrdé konkurenci za podbízení cen dopravuje obilí mezi USA a Španělskem i jiné druhy nákladu. 40 mužů posádky nemá snadný život. Na palubě chybí lékař a léčení zubů, pro námořníka v jediné formě vytrhnutí, přijde v přístavech na mnoho těžce vydělaných dolarů. Dlouhé měsíce trvá plavba přes Čínu do Austrálie a jedinou zábavou je četba knih nebo promítání filmů. Ústřední půjčovna filmů v Praze posle zásobu vždy na půl roku dopředu a námořníci znají brzy všechny filmy nazpaměť — pro věčné omílání a včetně těch povinně přidáných — sovětských. I na lodi účinkuje uvědomělý politick-

ký dehlizér nebo stranická buňka. Účák z loď je opředen mnoha skutečnými fakty — námořníci byli vydáni nazpět a smutné prvenství v tom má např. Jižní Afrika, která nedávno vydala uprchlé polské námořníky.

Jednou za rok se mohou podívat námořníci domů. Část skromné výplaty jim jde na Tuzex, ale brzy zjišťují, že ani tyto peníze na bezstarostnou dovolenou v Praze nestačí. K tomu přicházejí osobní problémy, nemožnost mít stálou přítelkyni. Ženy ženatých starších námořníků se čas od času vydávají za svými muži do ciziny, ale cestu si musejí draze platit. Zpovědi znamená jen příjezd československých nákladních kamiónů se zásobami pro českou kuchyni, s níž vládne na lodi spokojenost a také s poštou.

Plavba utíká pomalu a jediné přání je kotvit za špatného počasí v přístavu, kdy se nedá vykládat a loď se musí zdržet. Mateřský polský přístav se vidí jen zřídka a mnohem více jsou lodě doma v Holandsku či ve Španělsku. Jen jedno místo námořníkem připomíná nudou pobyt na lodi — přístav v Maoově Číně.

—Hr

Nevybuchlá munice

Z druhé světové války se stále ještě tu a tam objeví při výkopových pracích v Československu. Jen za letošní první pololetí zneškodnili pyrotechnici na severu Čech čtyři pancéřové pěsti, tři miny, leteckou pumu, 16 ručních granátů, tři kilogramy vojenských výbušnin a 107 kusů střeliva.

KRAJANÉ - EMIGRACE - EXIL

• V sobotu 23. srpna 1973 v 19 hodin bude v Galerii Krause ve Švýcarsku (Pfäfers, Tundelenstr. 37) otevřena výstava k tragickému sedmuému výročí sovětského přepadu Československa. Výstava se společně zúčastní čtyři slovenští, němečtí a švýcarští umělci. Návštěvníci zde uvidí např. reliéfy Jana Kristoforého, olejomalby Lucie Radové a prof. Karla Litzky, kovové plastiky Pavla Krbálka, plastiky Iana Kriska a také kresby známých německých a švýcarských karikaturistů. Radu kreseb zapůjčila redakce časopisu Nebelspalter. Výstava bude otevřena do konce září. V červnu byla v Galerii Krause uspořádána výstava politických reliéfů Jana Kristoforého z Osla ve spolupráci s Amnesty International. Výstava bude nyní putovat po švýcarských městech.

• Sdružení bývalých politických vězňů ve Švýcarsku pořádá pod záštitou Svazu čs. spolků manifestační shromáždění krajanů dne 21. srpna 1973 na Büchliplatz v Curychu ve 20 hodin večer jako protest proti sovětské okupaci Československa. Sokol Solothurn-Bellach pořádá ten (22. den ve 20 hodin manifestační pochodový průvod s projevem (sraz před průmyslovou školou). Na 28. září připravují závody ve síťové a na 6. prosince nadílku pro děti v Zuchwilu.

• Pátý školní rok zahájí československá doplňovací škola v Curychu v sobotu dne 30. srpna 1973 ve 3 hodiny odpoledne v budově Riedli-Schulhaus, Riedlistr. 41. V září pokračuje pravidelné vyučování ve dnech: 6. 20. 27.9.

• 16. srpna zahájí skautský tábor č. 3 M. R. Štefánika, vedený prof. Kratochvílem ze Suttgartu. Trvá do 30.8. Místní tábor je opět tradičně hrád Kostival ve Schwarzwald, poplatek DM 190.— Věk dětí 6-14 let. Přihlášky: Čs. exilový skauting, CH-S139 Bülach, Frohaldenstr. 41.

• Ve Frankfurtu právě vyšlo třetí číslo německého vydání Listy-Blätter. Pro dvojčíslo zahájilo v dubnu t. r. Německé vydání vycházelo původně ve Vídni. Třetí číslo umožňuje německým čtenářům, aby se seznámili s celým "případem Dubček." První je zde v němčině uveřejněno znění Dubčekova dopisu, dále Husákova řeč z 16. 4. 1975, odhady organizovaných čtenářů a řada dalších dobových poznámek. Adresa pro ty, kteří chtějí německy: Listy-Blätter, D-6 Frankfurt/M. 1, Postfach 3602. Předplatné na rok je DM 12.—

Telegraficky ze světa

V rumunských černomořských lázních Neptun přijal Nicolae Ceausescu předsedu francouzské vlády Jaquese Chiraca. Tématem rozhovorů byly vztahy obou zemí a aktuální mezinárodní otázky. • Egyptské lidové shromáždění schválilo nominaci Anvara Sadata do funkce prezidenta na další období, které začne 15. října 1976. Nominace musí být ještě schválena lidovým referendem. • Novým tajemníkem italské Strany křesťanských demokratů byl zvolen předseda národní rady strany Benino Zaccagnini. • Hustotou vnitrostátních leteckých linek patří Bulharsko mezi nejpřednější země světa. • Za pásma se zvýšeným znečištěním ovzduší bylo označeno devět dalších japonských měst a oblastí. Je jich už v zemi 46 a žije v nich 55 milionů lidí, což je polovina japonského obyvatelstva. • USA se přidaly k dalším 15 latinskoamerickým zemím a spolu s nimi odhlasovaly na zasedání Organizace amerických zemí v San Jose (Kostarika) ukončení jedenáctileté formální diplomatické a hospodářské izolace Kuby. • V Teheránu byli zatčeni dva levičarští teroristé, kteří zavraždili na teheránské ulici jedenadvacátého května dva americké poradce, plukovníky Shaffera a Turnera. • Řečtí a turečtí experti jednají v Aténách o opětném otevření leteckých koridorů nad Egejským mořem, které byly uzavřeny od turecké invaze na Kypr v loň v červenci. • Dialog zástupců zemí Evropského hospodářského společenství a ligy arabských států probíhá v Římě. Jeho úkolem je rozpracovat plány všestranného rozvoje spolupráce. • Neapolské pláže byly uzavřeny pro veřejnost, protože stupeň znečištění mořské vody v Neapolském zálivu je tak vysoký, že koupání je tu nebezpečné lidskému zdraví. •